

**1623 numaralı Sumerbank kanunu lâyihası ve İktisat
ve Bütçe encümenleri mazbataları**

T. C.
Başvekkâlet
Muameclât müdürlüğü
Sayı: 6/1129

20 - IV - 1933

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İktisat vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 16 - IV - 1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan « Summer bank » kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Yüksek huzuruza sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe

Sanayi ve maadin bankası (Sanayi kredi bankası ile) Devlet sanayi ofisine ayrılması dolayısıyla bunlardan Sanayi kredi bankası, ismini alan kısmı elde mevcut sermayelerin tamamen ofise merbut fabrikalara bırakılması yüzünden kendisine verilen vazifeleri yapamayacak kadar zaif düşmüştür.

Banka kanununda bu sermaye noksanını telâfi için 1055 numaralı teşviki sanayi kanununun temin eylediği bazı muafiyetlerin ilgası ile bunlardan tevellüt eden hâsılâtın sermaye ve mecburî tasarruf şeklinde bankaya tahsisi derpiş edilmiş ise de bunlardan makine muafiyetlerinin kaldırılması gümrük resimlerine muamele vergisinin de inzimamile makine fiatlarını yükselterek ve bu yüzden yeni sanayi teessüslerine mani olarak umulan hâsılâtı vermediği gibi mecburi tasarruf şeklinde düşünülen varidat membarı da kanunla derpiş edilen istimal tarzına göre bankaya sermaye olmaktan ziyade tarafeyn için faydasız ve külfetli bir muamele mahiyetini almıştır.

(Bu sebeple bu muafiyetlerin iadesi lüzumlu görülerek bu hususta icap eden kanun lâyihası ayrıca takdim kılınmıştır.)

Bu sermaye membarları ortadan kalktıktan sonra ise bu günkü şekline ve teessüs bilânçosu vaziyetine göre sanayi kredi bankasının uzun zamanlar sanayi âlemimize müfit bir kredi müessesesi olmak halini alamıyacağı tezahür etmektedir.

Diğer taraftan Sanayi ve maadin bankasının elindeki fabrikaları devralmak suretile teşekkül eden Devlet sanayi ofisi dahi teşkil kanununun ihtiva ettiği hükümlere millî sanayi inkişafına âmil olmaktan ziyade sanayi erbabımızı endişeye düşüren bir müessese tesiri yapmıştır.

Bu itibarla her iki müessesenin şekli hazırlarile arz ettikleri mahzurlar ve millî sanayi in bu vadideki ihtiyaçları göz önünde tutularak bazı değişiklikler yapılması lüzumlu ve faydalı görülmüş ve bu maksadı temin için merbut kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Lâyihanın ihzarında âmil olan prensipler şu suretle telhis edilebilir.

Millî ihtiyaç ve menfaatlerimizin mübrem kaldığı sanayi şubelerinin bir an önce tahakkuk ettirilmesi iktisadî istihşalâtı ve emniyetimizi, memleketimizin umumî muvazenesini koruyacak olan bu sanayileşme hareketine hız verebilmesi için bütün millî kuvvet memba ve unsurlarından en çok

istifade etmek lâzımgeldiğini ilk teşebbüs devresinin tecrübeleri göstermiştir.

Bu itibarla ofis ve Sanayi kredi bankası kanunları yerine geçmek üzere bu kanunlarla irişmek istediğimiz millî hedeflere daha müessir ve daha seri bir surette ulaştırılacak esasları ihtiva eden bu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Milli iktisat bakımından ve Türk iptidai ham madde müstahsillerinin menfaatlerine de uygun bir cepheden hareket ederek kuruluş esasları ihzar edilen Sumer bank'ın ofisten beklenen hizmetleri daha verimli ve ahenkli bir tarzda başarabilmesi için kuvvetli bir heyet ile teçhizine ehemmiyet verilmiştir.

Ofisin teşkili esbabı mucibesinde nazarı itibare alınan ve fabrikanın istihsal faaliyetleri üzerinde menfi tesirler yapabilecek bütün âmiller ortadan kaldırılmış ve benzerleri hususî müesseselerin rasyonel çalışma usulleri kabul edilerek ticarî bir serbestî ile inkişaf edebilmesi için müesseseye anonim şirket karakteri verilmiştir.

Bir an evvel sanayileşmek gayesini güderken Sumer bank'ın memleket iktisadiyatına uygun ve Devlet programında ilk önce kurulması istenilen sanayi şubelerinin tesisinde millî ve hususî teşebbüslerle beraber çalışması esasına lâyihada yer verilmiştir. Bununla beraber bankanın bu salâhiyeti Hükûmetin müsaade ve tasvibine bağlanmıştır.

Milli tasarruf hamlesine inkişaf ve kuvvet vermeğe çalışıldığı bu devirde biriken sermayelerin memleket iktisadiyatına faydalı olacak tarzda emniyetli işlerde kullanılmasının bu husustaki mesaiyi daha fazla müsmir kılacağı düşünülerak Sumer bank'ın sahibi bulunacağı fabrikalar hisselerinden bir kısmının Türklerin ve Türk teşekküllerinin eline geçmesi muvafık görülmüştür. Banka bu suretle nakte çevireceği kıymetlerle yeni yeni sanayi şubelerinde faaliyete girişmek imkânlarını elde etmiş olacaktır.

Hususî sanayi müesseselerine şimdiye kadar müessir bir kredi yardımı yapılmaması esbabı tahlil edilince hakikî ve en mühim engel olarak bu vazife kendisine verilmiş olan müessesenin hareketli bir sermaye ile mücehhez olmamış bulunmasında görülür. Sumer bank kanun lâyihasında bu noksanı peyderpey izale edecek tedbirler alındığı gibi hareketli sermayenin en az yarısını bankanın iştirak ve alâkası bulunmayan hususî sanayi müesseselerine kredi olarak tevzi etmesi kanunî bir mecburiyet olarak ifade edilmiştir.

Bankanın kredi işlerine tahsis olunan likit sermayesinin bu mevzua tahsis edilen kısmını başka işlerde kullanmaması İktisat vekâleti tarafından büyük bir hassasiyetle yakından mürakabe edilecektir.

Lâyihada Sumer bank'ın memlekette sanayiî devamlı ve tabii inkişafına hizmet edecek yüksek mütchassis mühendislerin, sanayi mühendislerinin, ustabaşlarının yetiştirilmesine çalışacağı tasrih edilmiş, bankanın kazancından bir kısmını bu maksada sarfederek müterakki sanayi memleketlerine kıymetli unsurlar göndermesi lüzumuna hususî bir ehemmiyet atfolunmuştur.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Karar No. 28
Esas No. 1/623

20 - V - 1933

Yüksek Reislige

İcra Vekilleri Heyetinden gelip encümenimize havale buyurulan Sumerbank lâyihası İktisat vekâleti müsteşarı Hüsnü Beyin iştirakile müzakere ve tetkik olundu.

Hükûmetin esbabı mucibesinde de izah edildiği veçhile Sanayi ve maadin bankasının sanayi kredi bankasile Devlet sanayi ofisine ayrılması dolayısıyla bankadaki naktî sermayenin hemen hepsi ofise devredilne fabrikalara mütedavil sermaye olarak tefrik edilmiş ve bankanın elinde pek ehemmiyetsiz bir

likit sermaye kalmış idi. Buna mukabil teşviki sanayi kanunile sınaî müessesata tahsis edilen muafiyetlerden bazıları tamamen ve bazıları kısmen kaldırılmış ve bazılarının tahsilile mecburî bir tasarruf mahiyetinde sahipleri namına tahvilât verilmek suretile banka sermayesinin takviyesi düşünülmüş ve bu maksatla geçen sene kabul edilen Sanayi kredi bankası kanununa bazı hükümler konmuş ise de kanunun tatbikından bu güne kadar geçen müddet zarfında elde edilen neticelere nazaran bu usulün memleketimizde inkişafını arzu ve temenni ettiğimiz sanayiî teessüsünü mümkün kılacak bir tedbir almaktan çok uzak olduğü ve memleketin bilhassa makinaya olan büyük ihtiyaçtan henüz müstağni kalacak bir raddeye gelmemesi dolayısıyla daha bir müddet bu muafiyetin devamında zaruret görülmüş ve bu maksatla Hükümet tarafından Meclisi Âliye muhtelif kanun lâiyhası sevk edilmiştir.

Bu lâiyhalardan biri geçen sene kaldırılan teşviki sanayi muafiyetlerini iadeye ait olduğü gibi, diğeri de Devlet sanayi ofisinin ilgasile mezkûr ofise bağlanmış olan fabrikaların bu kanunla teşkili teklif edilen Sumerbanka devrini teklif etmektedir. Bunlardan teşviki sanayie ait kanun lâiyhası encümenimizce müzakere ve Umumî heyetin tasvibine arz edilmiştir. Bu lâiyhada Sumerbank teşkiline ait olup umumî hükümleri itibarile encümenimizce kabule şayan görülmüş, ancak aşağıda yazılı eşkâl dahilinde maddelerin tertip ve tanziminde bazı tadiller yapılmıştır.

Lâiyhanın birinci maddesi usulen bankanın maksadı teşekkülünü göstermek icap ederken bundan hiç bahsedilmemekte ve bu maksat iştigal mevzuu olan ikinci maddeye atfile ifade edilmektedir. Encümenimiz bu tarzı muvafık bulmamış ve yukarıda arz ve izah edilen maksada tevafuk edecek şekilde birinci maddeyi tanzim etmiştir. İkinci madde bankanın işgal mevzuuna dair olup bunlardan (A), (B), (C) fıkraları hüküm itibarile aynen kabul edilmiştir. (D) fıkrasına gelince: bununla bankanın mütehasıs, usta, amele ve sanayi mühendisi yetiştirmek için mektepler açması ve icabında Avrupaya stajyer talebe göndermesi yolunda salâhiyet istenmekte idi. Encümenimiz bankanın kendi elinde mevcut mütehasısların yardımile usta ve amele yetiştirebileceğini mümkün görmemişse de bankanın yüksek tahsil için geniş miyasta teknik teşekkülâta ihtiyaç gösteren Sanayi mühendis mektebi açmasını doğru bulmamış, ancak bu maksatla açılacak bir mektebe talebe göndermek mukabilinde yardımda bulunabileceğini kabul ederek fıkrayı bu esasa göre tadil etmiştir.

Dördüncü madde bankanın sermayesine ait hükmü ihtiva etmekte olup lâiyhanın birinci maddesinde yazılı itibarî sermaye ile onuncu maddede yazılı sermayenin tarzı terekküp ve sureti tezyidine ait hükümler birleştirilmek suretile tanzim edilmiştir.

Beşinci madde lâiyhanın altıncı maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

Altıncı madde Ziraat ve Emlâk bankaları gibi milli kredi müesseselerine verilen haklardan Sumerbankın da istifade edebilmesine ait olarak lâiyhanın birinci maddesindeki bir fıkra ile vaz edilen hüküm olup encümenimiz hükmün müstakil bir madde halinde tanzimini muvafık bulmuş ve maddeyi o maksatla altıncı madde olarak yazmıştır.

Yedinci madde lâiyhanın 12 inci maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

Sekizinci madde lâiyhada bankanın heyeti umumiyesinin tarzı teşekkülüne ait olan 14 üncü madde olup encümenimiz Heyeti umumiyeye Bütçe ve İktisat encümenlerinin yalnız reis ve mazbata muharrirlerinin iştirakini kâfi görmemiş ve Heyeti umumiyenin her iki encümen azasından teşekkülünü tercih ederek madde hükmünü bu esasa göre tadil etmiştir.

Dokuzuncu madde lâiyhanın 13 üncü maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

Onuncu madde lâiyhanın 11 inci maddesi olup bankanın tanzim edeceği senelik blânço ve kârü zarar hesaplarının ve İktisat vekâleti vasıtasile Heyeti umumiyeye verilmesine dair hükmü ihtiva etmekte olup ancak bunların tanzim ve tevdi zamanları maddede tasrih edilmediğinden encümenimiz bu maksadı teminen maddeye bazı ilâveler yapmağı faydalı görmüştür.

On birinci madde lâiyhanın yedinci maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

On ikinci madde lâiyhanın 8 inci maddesi olup burada zikri geçen likit sermaye tabirini müphem görmüş ve bunun yerine krediye tahsisî kabil sermaye cümlesinin yazılmasını maksada daha muvafık bulmuştur.

On üçüncü madde lâyiha'nın dokuzuncu maddesi olup yukarıki madde mucibince bankanın kredi yaparken riayet etmesi icap eden bir takım esasları ihtiva etmektedir. Maddenin vazettiği bu esaslar ikinci maddenin (C) fıkrasında yazılı tesis ve tevsî hükümlerinde gözetilmesi icap eden esasların aynı olduğundan burada tekrarını encümenimiz lüzumsuz bir tekrür telâkki etmiş ve bu maksatla kastedilen hükmün ikinci maddedeki esaslara atfî suretile iktifa ederek birinci fıkra buna göre tanzim edilmiştir.

On dördüncü madde lâyiha'nın on altıncı maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

On beşinci madde lâyiha'nın beşinci maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

On altıncı madde lâyiha'nın dördüncü maddesi olup bankanın merkeze ait hükmü birinci maddede alınmış ve şubelere ait hüküm burada tesbit edilmiştir.

On yedinci madde, ikinci maddenin son fıkrası olup encümenimizce müstakil bir madde olarak tanzimi daha muvafık görülmüştür.

On sekizinci madde, lâyiha'nın on birinci maddesi olup bazı tavzihatla aynen kabul edilmiştir.

On dokuz ve yirminci maddeler, lâyiha'nın usule ait on yedi ve on sekizinci maddeleri olup aynen kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın muvakkat maddeleri de encümenimizce aynen kabul edilmişlerdir. Bu maruzat dahilinde hazırlanan kanun lâyihası havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

İktisat E. Rs.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Edirne	Şebîh K.	Afyon K.	İstanbul	İzmir	Bolu
Şakir	İsmail	Akoşmanzade İzzet	H. Vasıf	M. Sadettin	Şükrü
Aza	Aza	Aza			
Kastamonu	Zonguldak				
Tahsin	Ragıp				

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 183

Esas No. 1/623

30 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Hükümetçe hazırlanarak İktisat encümenince de tetkik edildikten sonra encümenimize havale edilen (Sumerbank) kanun lâyihası, İktisat vekili Mahmut Celâl Bey hazır olduğu halde encümenimizce de okundu ve tetkik edildi.

Hükümetin esbabı mucibe mazbatasında okunduğu gibi Sanayi ve maadin bankasını geçen sene (Sanayi kredi bankası) ve (Sanayi ofisi) diye iki kısma ayıran kanun, Sanayi ve maadin bankası tarafından idare edilen fabrikaları, mevcut sermayelerile hemen tamamen ofise devrettiğinden tesis edilen Sanayi kredi bankasının sermayesizlik yüzünden filen devamına adeta imkân bırakılmamıştı. Filvaki aynı kanunla kendine yeniden sermaye edinmesini temin maksadile 1055 numaralı teşviki sanayi kanununun sanayi erbabına temin eylediği makina ve teferruatı muafiyetlerini ilga ile bunlardan hâsıl olacak gümrük hasılatının sanayi kredi bankasınınca sermaye ittihaz edilmesi ve buna mukabil bankaca sanayi erbabına itibar açılması derpiş edilmişse de bu tedbir, bankaya umulan sermayeyi veremedikten maada henüz inkişaf ve terakkiye çok muhtaç olan sanayimizi de darbelemiştir.

Diğer taraftan Sanayi ofisi de memlekete nafi olmaktan ziyade sanayi yürüyüşünü endişeye dü-

şürmesi gibi tereddütler hâsıl ettiğinden bu kanunla hem ofis kaldırılmış ve hem de sanayi erbabına eskisi gibi muafiyetleri iade edilmiştir.

Bu vaziyet karşısında (Sanayi kredi bankasının) (Sumerbank) namile tesmiyesi ve ona göre yeni bir şekil alması için Hükûmetçe hazırlanan bu kanun lâyihası encümenimizce de İktisat encümeninin hazırladığı şekle göre esas itibarile ve heyeti umumiyesile münasip görülmüştür.

İktisat encümeni lâyihasında yapılan tadiller şunlardır:

İkinci maddenin ilk fıkrasında ifade itibarile bir değişiklik yapılmıştır.

Dördüncü maddenin fıkralarında da bazı tadiller yapılmakla beraber bu maddenin (C) fıkrasında mezkûr, (ve bankanın her sene blânçosu mucibince safi kârından faiz ve kâr bakiyesi olarak ayrılacak mebalîğ, itibarî sermaye haddine balîğ oluncaya kadar ilk sermayeye ilâve olunur) kısmı alâkası hasebile 14 üncü madde nihayetine ilâve edilmiştir.

On birinci madde, lâyihamızdaki şekline göre tadil edilmiştir.

Diğer maddeleri aynen kabul olunan lâyiha Umumî Heyetin yüksek tasvibine arz olunur.

Reis

Gümüşane	Aksaray	Çorum	Edirne	Erzurum	İstanbul	İsparta	Kayseri
H. Fehmi	A. Süreyya	Mustafa	Faîk	Azîz	Sadettin	Mükerrem	A. Hilmi
Kırklareli	Kırklareli	Manisa	Niğde	Sivas	Yozgat		
Şerket	M. Nahit	M. Turgut	Faîk	M. Remzi	S. Sırrı		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sümer bank kanun lâyihası

MADDE 1 — İkinci maddede yazılı işleri yapmak üzere 20 000 000 milyon Türk lirası itibarî sermayeli bir Sümer bank teşkil edilmiştir. Bu sermaye Hükümetin teklifi ve umumî heyetin kararile bir misline kadar arttırılabilir. Bu banka hükmî şahsiyeti haiz olup Ziraat ve Emlâk bankaları gibi millî kredi müesseselerine mahsus haklardan ve imtiyazlardan istifade eder ve bütün muamelelerinde bu kanun ve hususî ve ticarî haklar hükümlerine tâbi olur.

MADDE 2 — Sümer bank aşağıda yazılı :

a - Devlet sanayi ofisinden devralacağı fabrikaları işletmek ve hususî sanayi müesseselerindeki Devlet iştirak hisselerini ticaret kanunu hükümlerine göre idare etmek,

b - Hususî kanunlar ile verilmiş salâhiyetlere dayanarak yapılacak fabrikalar hariç olmak üzere Devlet sermayesile yapılacak bütün sınaî teşebbüslerin etüt ve projelerini hazırlamak ve bunları tesis ve idare etmek.

c - Teessüsleri veya tevsileri memleket için iktisaden verimli olan ve ehemmiyet derecesi itibarile aşağıda sıralanan sanayi teşekküllerine sermayesinin müsaadesi nisbetinde iştirak veya yardım etmek.

1 - Ana mevaddı iptidaiyesi memlekette yetişip henüz istihsal miktarı istihlâki karşılamayan millî sanayi,

2 - Ham Türk ihracat mallarını mamul veya kısmen mamul hale koyarak kıymetlendiren ve sürümünü kolaylaştıran millî sanayi,

3 - Mamulâtı memleket dahilinde büyük miktarda istihlâk olunan ve ham maddeleri henüz memlekette yetiştirilmemekle beraber teessüs edince yetiştirilmesi mümkün olan sanayi,

4 - Ham maddeleri memlekette bulunmayan ve yetiştirilmesi de kabil olmayan sanayiden imal safhalarının memlekete temin edeceği faydalar ehemmiyetli miktara baliğ olan millî sanayi,

d - Memlekete ve kendisine lüzumu olan usta, amele ve sanayi mühendisi ve mütehasısı yetiştirmek için mektep açmak ve bu maksatla diğer memleketlere stajyer ve talebe göndermek (bu mektep tedrisat ve diğer hususat itibarile İktisat vekâletinin emir ve direktifi altında bulunur).

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Sumerbank kanun lâyihası

MADDE 1 — Alelûmum sanayi işlerle ve bankacılık muameleleriyle iştigal etmek ve merkezi Ankarada olmak üzere «Sumerbank» namile bir banka teşkil edilmiştir. Bu banka hükmî şahsiyeti haiz olup bütün muamelelerinde bu kanun ve hususî ve ticarî haklar hükümlerine tâbidir.

MADDE 2 — Sumer bankın iştigal mevzuunun esasları aşağıda gösterilenlerden ibarettir:

a - Devlet sanayi ofisinden devralacağı fabrikaları işletmek ve hususî sanayi müesseselerindeki Devlet iştirak hisselerini ticaret kanunu hükümlerine göre idare etmek,

b - Hususî kanunlarla verilmiş salâhiyetlere istinaden yapılacak fabrikalar hariç olmak üzere Devlet sermayesile vücade getirilecek bütün sınaî müesseselerin etüt ve projelerini hazırlamak ve bunları tesis ve idare eylemek,

c - Teessüsleri veya tevsileri memleket için iktisaden verimli olan sanayi işlerine sermayesinin müsaadesi nisbetinde iştirak veya yardım etmek.

Ehemmiyetleri itibarile alelûmum sanayi işleri şu suretle sıralanır:

1 - Ana iptidai maddeleri memlekette yetişen ve henüz istihsal miktarı istihlâki karşılayamayan sanayi,

2 - Ham ihracat mallarını memul veya kısmen mamul hale koyarak kıymetlendiren ve sürümünü kolaylaştıran sanayi,

3 - Mamulâtı memleket dahilinde büyük miktarda istihlâk olunan ve ham iptidai maddeleri henüz memlekette yetiştirilmemekle beraber teessüsleri halinde iptidai maddelerinin de memlekette yetiştirilmesi mümkün olan sanayi,

4 - Ham iptidai maddeleri memlekette bulunmadığı gibi yetiştirilmesi de kabil olmayan fakat imal safhalarının memlekete temin edeceği faydalar ehemmiyetli miktara baliğ olan sanayi,

d - Memlekete ve kendi fabrikalarına lüzumu olan usta ve işçileri yetiştirmek üzere mektepler açmak ve sanayi mühendis ve mütehasıslarını yetiştirmek için dahildeki yüksek mekteplerde talebe okutmak veya bu maksatla

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADILI

MADDE 1 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Sumerbankın iştigal mevzularının başlıcaları aşağıda yazılmıştır:

A - Aynen kabul edilmiştir.

B - Aynen kabul edilmiştir.

C - Aynen kabul edilmiştir.

D - Aynen kabul edilmiştir.

e - Madde mucibince sanayi müesseselerine açılacak kredi muamelelerini ve alelûmum bankacılık işlerini yapmak,

f - Millî sanayiîni inkişaf tedbirlerini aramak ve bunlar hakkında ve İktisat vekâletince tetkik için bankaya verilecek mevzular hakkında mü-talea beyan etmek işleriyle iştigal eder.

Banka iştigal edeceği fennî işleri başarabil-mek için lüzumu kadar muhtelif ihtisas erbabın-dan mürekkep bir fen heyeti teşkil eder. Fen heyetinin reisliğini umum müdür muavinlerin-den biri yapar.

MADDE 3 — Devlet sanayi ofisi ve Türkiye sanayi kredi bankası teşkili hakkındaki 2058 ve 2064 numaralı kanunlar bu kanunun meriyeti ta-rihinden itibaren mülga olup mezkûr müessese-lerin bütün mevcut ve matlupları ve hukuk ve vecibeleri Sumer bank'a intikal eder.

MADDE 4 — Sumer bank'ın merkezi Anka-radır. İktisat vekâletinin müsaadesile memleket dahilinde şubeler açıp kapayabilir.

MADDE 5 — Sumer bank'n muamelât ve sarfiyatı muhasebei umumiye, müzayede ve münakasa ve ihale kanunları hükümlerine ve Di-vanı muhasebat murakabesine tâbi değildir.

MADDE 6 — Banka İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile faizli veya faizsiz, ikramiyeli veya ik-ramiyesiz, temettü hisselerine iştirakli veya iş-

İktisat vekâletince açılacak mekteplere yardım etmek ve ecnebi memleketlere talebe ve stajiyer göndermek,

e - Sanayi müesseselerine kredi temin et-mek ve alelûmum bankacılık işlerini yapmak,

f - Millî sanayiîni inkişaf tedbirlerini ara-mak ve gerek bu hususta İktisat vekâletince tetkik için bankaya verilecek mevzular hakkın-da mü-talea beyan etmek.

MADDE 3 — Devlet Sanayi ofisi ve Türki-ye Sanayi kredi bankası teşkili hakkındaki 2058 ve 2064 numaralı kanunlar mülğadır. Bu müesseselerin bütün mevcut ve matlupları ve hukuk ve vecibeleri Sumer bank'a intikal eder.

MADDE 4 — Sumer bank'ın itibarî serma-yesi yirmi milyon liradır. Bu sermaye Hükû-metin teklifi ve banka umumî heyetinin kara-riyle bir misle kadar arttırılabilir.

Bankanın ilk sermayesi aşağıda yazılı em-val ve mebalîğden teşekkül eder:

a - Devlet Sanayi ofisinden devralacağı fab-rikaların sabit ve mütedavil sermayeleri ve mü-terakim amortismanları,

b - Devlet Sanayi ofisinden devralacağı iş-tirak hisseleri,

c - Türkiye Sanayi kredi bankasından dev-ralacağı sabit ve mütedavil sermaye.

Devletçe verilecek tahsisat ve bankanın her sene blânçosu mucibince safî kârından faiz ve kâr bakiyesi olarak ayrılacak mebalîğ itibari sermaye haddine balîğ oluncaya kadar ilk ser-mayeye ilâve olunur.

MADDE 5 — Sumer bank İcra Vekilleri He-yetinin kararla faizli veya faizsiz, ikramiyeli veya ikramiyesiz, temettü hisselerine iştirakli veya iştiraksiz, tahvilât çıkarabileceği gibi on beş seneye kadar vadeli istikrazlar dahi yapabi-lir. Bunların mecmuu yirmi milyon lirayı ge-gemez.

Maliye vekili bankanın çıkaracağı tahvillere ve aktedeceği istikrazlara kefalete mezundur.

MADDE 6 — Sumer bank, Ziraat ve Emlâk bankaları gibi millî kredi müesseselerine mahsus haklardan ve imtiyazlardan istifade eder.

E - Aynen kabul edilmiştir.

F - Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Sumerbankın itibarî sermayesi yirmi milyon liradır. Bu sermaye Hükûmetin teklifi ve banka umumî heyetinin kararile bir misli kadar artırılabilir.

Bankanın ilk sermayesi aşağıda yazılı emval ve mebaniden teşekkül eder :

A - Devlet sanayi ofisinden ve Sanayi kredi bankasından devralacağı bütün hak ve menfaatler ve ihtiyat akçeleri,

B - Devlet sanayi ofisinden devralacağı fabrikaların sabit ve mütedavil sermayeleri ve müterakim amortismanları,

**C - Devlet sanayi ofisinden devralacağı işti-
rak hisseleri,**

**D - Türkiye Sanayi kredi bankasından dev-
ralacağı sabit ve mütedavil sermaye,**

E - Devletçe verilecek tahsisat.

MADDE 5 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Aynen kabul edilmiştir.

tiraksiz tahvilât çıkarabileceği gibi onbeş sene-ye kadar vadeli istikrazlar dahi yapabilir. Bunların mecmuu 20 milyon lirayı geçemez. Maliye vekâleti bankanın çıkaracağı bu tahvillere ve akteceği istikrazlara kefalete mezundur.

MADDE 7 — Sümmer bank'ın devraldığı veya tesis ettiği fabrikaları devir veya tesis tarihinden itibaren bir sene zarfında mütehasşıs heyetler tarafından takdir edilecek halihazır hakiki kıymetlerle anonim şirketler haline koymağa ve bunları ticaret kanunu hükümlerine göre idareye mecburdur. Anonim şirket olarak teşekkülünü istilzam ettiği damga ve tapu resimleri ve harçları istifa olunmaz.

Bu şirketlerin hisse senetlerinin en az yüzde yetmiş beşi banka adına yazılı ve mütebaki yüzde yirmi beşi nama muharrer ve Türklere ait olacaktır. Banka adına yazılı hisselerin satışa çıkarılacakları zaman ve nisbetleri ancak Hükümetin teklifi üzerine banka heyeti umumiyesince kararlaştırılır. Hisseleri miktarı itibarile bankanın akalliyette kaldığı iştirakler bu madde kayitlerinden hariç olup banka bu hisseleri meclisi idare kararı ve İktisat vekâletinin tasvibi ile satabilir.

Aynı cinsten imalâtta bulunan fabrikaların bir şirket idaresinde toplanmaları caizdir.

MADDE 8 — Sumer bank'ın kendi idare ve iştirak ettiği müesseselerden gayrisi için sanayi kredisine tahsis edeceği sermaye elinde bulunan likit sermayesinin yarısından aşağı olmamak üzere İktisat vekâleti tarafından tesbit olunur.

MADDE 9 — Banka 8 inci maddede yazılı krediyi tevzi ederken aşağıda yazılı esaslara riayete mecburdur:

1 - Sanayi tesis kredisi tevziinde:

a - Ana mevaddı iptidaiyesi memlekette yetişip henüz istihsal miktarı istihlâki karşılayamayan millî sanayi;

b - Ham Türk ihracat mallarını mamul veya kısmen mamul hale koyarak kıymetlendiren ve sürümünü kolaylaştıran millî sanayi;

c - Mamulâtı memleket dahilinde büyük mikyasta istihlâk olunan ve ham maddeleri henüz memlekette yetiştirilememekle beraber teessüs edine yetiştirilmesi mümkün olan sanayi;

d - Ham maddeleri memlekette bulunmayan

MADDE 7 — Sümer bank umum müdürü de dahil olduğu halde bir reis ve dört azadan mürekkep beş kişilik bir idare meclisile idare olunur. Umum müdürün iki muavini bulunur.

Meclisi idare reisile azadan biri ve umum müdür ile muavinleri İktisat vekâletinin ve bir aza Maliye vekâletinin inhası ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reiscümhurun tasdikile tayin olunurlar. Bir azada banka umumî heyeti tarafından intihap olunur. Tayin ve intihap olunacak azaların bankacılık, iktisat ve sanayi işlerinde ihtisas sahibi zevat arasından seçilmesi lâzımdır.

Müdürü umumî ile muavinlerinden maada Meclisi idare azasının ve reisinin hizmet müddetleri üç senedir. Müddeti bitenlerin tekrar tayin ve intihapları caizdir. Umum müdür muavinleri meclisi idareye iştirak ederler fakat rey veremezler.

MADDE 8 — Bankanın umumî heyeti Büyük Millet Meclisinin Bütçe ve İktisat encümenleriyle Başvekâletten her sene intihap olunacak üç murahhastan teşekkül eder.

MADDE 9 — Banka, biri İktisat diğeri Maliye vekâletlerince ve üçüncüsü umumî heyet tarafından intihap olunacak üç murakıpten mürekkep bir heyet marifetile murakabe olunur. Murakıpların hizmet müddetleri bir senedir. Yeniden intihapları caizdir.

MADDE 7 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9 — Aynen kabul edilmiştir.

ve yetiştirilmesi de kabil olmayan sanayiden imal safhalarının memlekette temin edeceği faydalar ehemmiyetli miktara balığ olan milli sanayi.

Ehemmiyet sırasile yekdiğerine ve diğernelerine tercih olunur.

2 - Muhtelif kredilerin tevziinde:

a - Ham ve mamul maddeler mukabilinde teminatlı kredi,

b - Mamul maddelerin satışından ve ham maddelerin alışından doğan ticari senetlerden mütevellit iskonto kredisi,

c - Makina kefalet kredisi.

Muameleleri sanayiın inkişafına hizmet etmek ve sermayesini hareketli bulundurmamak noktasında diğerkredi muamelelerine tercih edilir. Ancak diğerkredilere ayıracağı meblâğ hiç bir zaman umumî krediye tahsis ettiği mecmu meblâğın üçte birini tecavüz edemez.

MADDE 10 — Sumer bankın sermayesi şunlardır:

a - Devlet sanayi ofisinden devralacağı fabrikaların sabit ve mütedavil sermayeleri ve müterakim amortismanları,

b - Devlet sanayi ofisinden devralacağı iştirak hisseleri,

c - Sanayi kredi bankasından devralacağı sabit ve mütedavil sermaye,

d - Yeni tesisler için Devletçe verilecek tahsisat.

MADDE 11 — Bankanın, devralacağı ve yeniden tesis edeceği sanayi müesseselerinin idare ve murakabe şekilleri ve yeni tesis ve iştiraklerde ve sanayi kredilerile bankacılık işlerinde takip olunacak usuller ve idare meclisinin ve umum müdürün vazife ve salâhiyetleri ve bankanın dahilî teşkilâtı ve sureti idaresi bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren en çok bir ay zarfında İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyeti tarafından tasdik oluncak bir nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 10 — Sumer bankın tanzim edilecek senelik blânço ve kâr ve zarar hesapları müteakıpsenenin ilk üç ayı zarfında meclisi idare ve murakabe heyeti raporlarıyla birlikte İktisat vekâletine tevdi olunur. İktisat vekâletince de bu raporlar ve blânço ve kâr ve zarar hesabı tevdi tarihinden itibaren bir ay zarfında tetkik edilerek İcra Vekilleri Heyeti kararile umumî heyete verilir. Blânço ve kâr ve zarar hesaplarının katileşmesi umumî heyetin tasdikına bağılı olup bu tasdik meclisi idarenin ibrasını da tammun eder.

MADDE 11 — Sumerbank devralacağı veya tesis edeceği fabrikaları devir veya tesisleri tarihinden itibaren bir sene zarfında mütehassıs heyetler marifetile takdir ettirilecek hakikî kıymetleriyle anonim şirketler haline koymaya ve bunları ticaret kanunu hükümlerine göre idare etmeğe mecburdur. Aynı cinsten imalâtta bulunan fabrikaların bir şirket idaresinde toplanmaları caizdir. Anonim şirket olarak teşekkülün istilzam edeceği damga ve tapu resimleri ve harçları istifa olunmaz.

Bu şirketlerin hisse senetlerinin en az yüzde yetmiş beşi banka adına yazılı olmak ve mütebaki yüzde yirmi beşi de nama muharrer ve Türklere muhassas bulunmak şarttır. Ancak Hükümetin teklifi üzerine umumî heyetçe verilecek karara göre banka namına yazılı hisselerin de tamamen veya kısmen Türklere satılması caiz-

MADDDE 10 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11 — Sumerbank devralacağı ve sermayesi tamamen Devlete ait fabrikaları devir tarihinden itibaren bir sene zarfında mütehassıs heyetler marifetile takdir ettirilecek son haldeki hakiki kıymetlerle mahdut ve mesuliyetli ve kendisine bağılı şirketler haline koymağı mecburdur. Aynı cinsten imalâtta bulunan fabrikaların bir şirket idaresinde toplanmaları caizdir. Şirket olarak teşekkülün istilzam edeceği damga ve tapu resimleri ve harçları istifa olunmaz. Bu şirketlerin hisse senetlerinin yüzde yüzü banka adına yazılı olacaktır. Hükümetin teklifi üzerine umumî heyetçe verilecek karara göre bu hisse senetlerinin kısmen veya tamamen Türk eşhas ve müesseselerine satılması caizdir. Bankanın devralacağı iştiraklerde mevzu hisselerini meclisi idare kararı ve İktisat vekâletinin müsaadesi üzerine satabilir. Bankanın yeniden

MADDE 12 — Sumer bank, umum müdür de dahil olduğu halde bir reis ve dört azadan mürekkep beş kişilik bir idare meclisile idare olunur. Umum müdürün iki muavini bulunur. Meclisi idare reisile azadan biri ve umum müdür ile muavinleri İktisat vekâletinin ve bir aza Maliye vekâletinin inhası ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reisisümhurun tasdiki ile tayin olunurlar. Bir aza da umumî heyet tarafından intihap olunur. Tayin ve intihap olunacak azaların bankacılık iktisat ve sanayi işlerinde ihtisas sahibi zevat arasından seçilmesi lâzımdır.

Meclisi idare reisi ve azalarının hizmet müddeti üç senedir.

Müddeti bitenlerin tekrar tayin ve intihapları caizdir.

Umum müdür muavinleri meclisi idareye iştirak ederler fakat rey veremezler.

MADDE 13 — Banka, biri İktisat ve diğeri Maliye vekâletlerince ve üçüncüsü umumî heyet tarafından intihap olunacak üç murakipten mürekkep bir heyet marifetile murakabe olunur. Murakiplerin hizmet müddeti bir senedir. Yeniden intihapları caizdir.

MADDE 14 — Bankanın umumî heyeti Türkiye Büyük Millet Meclisinin Bütçe ve İktisat encümenleri reis ve mazbata muharrirleriyle Başvekâletten intihap olunacak üç murahhastan müteşekkildir.

dir.

Hisselerinin miktarı itibarile bankanın akaliyetinde kaldığı iştirakler bu madde kayıtlarından hariç olup banka bu hisseleri meclisi idare kararile ve İktisat vekâletinin tasvibile satabilir.

MADDE 12 — Sumerbankın kendi idare ve iştirak ettiği müesseselerden gayrisi için sanayi kredisine tahsis edeceği mebalîğ elinde bulunan krediye tahsisi kabil mebalîğın yarısından az olmamak üzere İktisat vekâletince tesbit olunur.

MADDE 13 — Sumerbank 12 nci madde mucibince sanayi kredisine tahsis edeceği mebalîğın kullanılmasında aşağıdaki esaslara riayete mecburdur:

a - Sanayi tesis kredisi tevziinde ikinci maddenin (e) fıkrasındaki tertibe göre muhtelif sanayi yekdiğerine tercih olunur.

b - Muhtelif kredilerin tevziinde:

Ham ve mamul maddeler mukabilinde teminatlı kredi ile,

Mamul maddelerin satışından ve ham maddelerin alışından doğan ticarî senetlere ait iskonto kredisi ve makine kefalet kredisi muameleleri sanayi inkişafına hizmet etmek ve banka sermayesini hareketli bulundürmak noktasından diğerkredi muamelelerine tercih edilir.

MADDE 14 — Bankanın senelik safi kârından ilk önce yüzde onu ihtiyat akçesine ayrılır ve sermayeye yüzde altı faiz hesap edilir. Geriye kalandan İktisat vekâletinin tensibile en çok yüzde ikiye kadarı idare meclisine ve yüzde üçe kadarı da maaşları nisbetinde ikramiye olarak memurlara verilir ve artan sermayeye hesap olunan faizle beraber dördüncü madde mucibince ilk sermayeye ilâve olunur.

tesis veya iştirak edeceği teşebbüsler bu hükümlere tâbi tutulmaz.

MADDE 12 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14 — Bankanın senelik safi kârından ilk önce yüzde onu ihtiyat akçesine ayrılır ve sermayeye yüzde altı faiz hesap edilir. Geriye kalandan İktisat vekâletinin tensibile en çok yüzde ikiye kadarı idare meclisine ve yüzde üçe kadarı da maaşları nisbetinde ikramiye olarak memurlara verilir.

Bankanın her sene blânçosu mucibince safi kârından faiz ve kâr bakiyesi ayrılacak meba-

MADDE 15 — Sumer bank'ın umumî blânçosu ve kârı zarar hesabı ve murakıp raporları her sene meclisi idare tarafından tanzim ve İktisat vekâletine tevdi olunur ve İktisat vekâletince tetkik olunduktan sonra İcra Vekilleri Heyeti kararile 14 üncü maddedeki umumî heyete verilir. Blânçonun katileşmesi umumî heyetin tasdikına bağlıdır.

MADDE 16 — Bankanın senelik safi kârından ilk önce % 10 u ihtiyat akçesine ayrılır ve sermayeye % 6 faiz hesap olunur. Geriye kalandan İktisat vekilliğinin tensibi ile en çok % 2 ye kadarı idare meclisine ve % 3 e kadarı da maşları nisbetinde ikramiye olarak memurlara verilir. Tediye edilmiş sermaye 20 000 000 a baliğ olduktan sonra sermaye faizi ve kârın bakiyesi Hazineye verilir.

MADDE 17 — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden bir ay sonra başlar.

MADDE 18 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat hükümler

MADDE 1 — Bu kanunun neşrini takip eden üç ay zarfında İktisat ve Maliye vekâletlerin-

Bankanın tediye edilmiş sermayesi itibarı sermaye haddine baliğ olduktan sonra sermaye faizile kâr bakiyesi Hazineye verilir.

MADDE 15 — Sumer bank'ın muamelât ve sarfiyatı muhasebei umumiye, müzayede, münakasa ve ihale kanunları hükümlerine ve Divanı muhasebat vize ve murakabesine tâbi değildir.

MADDE 16 — Sumer bank İktisat vekâletinin müsaadesile dahilde lüzumu kadar şubeler açabilir.

MADDE 17 — Sumer bank'ın iştiğal mevzuuna dahil olan sanayi teknikine ait işleri yapabilmesi için lüzumu kadar muhtelif ihtisas erbabından mürekkep bir fen heyeti bulunur. Müdür muavinlerinden biri bu heyetin de reisliğini ifa eder.

MADDE 18 — Bankanın devralacağı ve yeniden tesis edeceği sanayi müesseselerinin idare ve murakabe şekilleri ve yeni tesis ve iştiraklerde ve sanayi kredileri ve bankacılık işlerinde takip edeceği usuller ve idare meclisinin ve umum müdür ile murakiplerin vazife ve salâhiyetleri ve bankanın dahili teşkilâtı ile sureti idaresi bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren en çok bir ay zarfında İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir dahili nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 19 — Bu kanun neşri tarihinden bir ay sonra meridir.

MADDE 20 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat madde 1 — Bu kanunun neşrini takip eden üç ay zarfında İktisat ve Maliye

liđ, itibarî sermaye haddine baliğ oluncaya kadar ilk sermayeye ilâve olunur.

Bankanın tediye edilmiş sermayesi itibarî sermaye haddine baliğ olduktan sonra sermaye faizi ile kâr bakiyesi Hazineye verilir.

MADDE 15 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20 — Aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1 — Aynen kabul edilmiştir.

den intihap olunacak birer murahhastan ve Sumer bankın umum müdüründen mürekkep bir heyet marifetile Devlet sanayi ofisinin ve Sanayi kredi bankasının mevcutlarının ve alacak ve borçlarının Sumer banka devri muameleleri icra olunur.

MADDE 2 — Sumer bankın ilk teşkilât kadroları ve idarî masraflar bütçesi İktisat vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile tatbik olunur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>
Ha. V.	Mal. V.		Mf. V.
<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>	<i>Dr. Reşit Galip</i>	
Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.	
<i>Hilmi</i>	<i>M. Celâl</i>	<i>Dr. Refik</i>	
G. İ. V.	Zr. V.		
<i>Ali Rana</i>	<i>Muhlis</i>		

vekâletlerinden intihap olunacak birer murahhastan ve Sumer bank'ın umum müdüründen mürekkep bir heyet marifetile Devlet Sanayi ofisinin ve Sanayi kredi bankasının mevcutlarının ve alacak ve borçlarının Sumer bank'a devri muameleleri icra olunur.

Muvakkat madde 2 — Sumer bank'ın ilk teşkilât kadroları ve idarî masraflar bütçesi İktisat vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

